

LAUSUNTO

22.9.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

MTK-Etelä-Savon lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi, asiainumero VN/8871/2019

MTK-Etelä-Savo osana maakunnallisia toimijoita

MTK-Etelä-Savon tekemän maa- ja metsätalous- sekä maaseutuyrittäjien edunvalvonnan näkökulmasta vakiintunut Etelä-Savon maakuntaa vastaava toiminta-alue on toimiva kokonaisuus.

MTK:n rakenne perustuu koko maassa pääosin maakunnallisiin vastinpareihin. Tämä tarkoittaa, että MTK-liiton vastinpareina ovat mm. maakuntaliitot ja ELY-keskukset sekä maatalouden viranomaistoiminnasta vastaavat yhteistoiminta-alueet eli YTA:t ja kuntien hallinnoimat lomituspalveluyksiköt. Muita maakunnallisia vastinpareja ovat mm. eri asteiden opilaitokset sekä neuvonta-alan järjestöt ja tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot.

Edunvalvonta perustuu virallisten toimintamuotojen lisäksi hyvin vahvasti henkilökohtaisiin kontakteihin ja luottamuksellisiin suhteisiin eri toimijoiden kanssa. Etelä-Savon maakunnan pitkä historia on luonut hyvin toimivat verkostot, joissa asioiden hoitaminen on ollut sujuvaa, luottamuksellista ja rakentavaa. Kaikista asioista on voitu keskustella niin virallisissa kuin epävirallisissa yhteyksissä.

MTK-Etelä-Savon toimintaan liittyvissä kysymyksissä emme ole törmänneet maakunnan sisäisiin ristiriitoihin. Jäsentemme edut ja niiden ajaminen tapahtuu samojen lainalaisuuksien ja tarpeiden puitteissa kaikissa maakunnan kunnissa.

MTK-Etelä-Savon historiaan liittyy myös se, että Savonlinnan seudulla toiminut MTK-Iitä-Savo fuusioitui MTK-Etelä-Savoon vuonna 1991. Tämän seurauksena MTK-Etelä-Savon rajat ovat vastanneet maakunnan rajoja. Missään vaiheessa ei ole tullut esille rajalinjoja maakunnan sisällä. Olemme kaikissa tilanteissa pystyneet hoitamaan tehtäväämme ja tekemään päätöksiä yhtenäisinä.

Savonlinnan seudun kuntien siirtymisen vaikutukset osaksi Pohjois-Savon maakuntaa

Mikäli Savonlinnan seudun kunnat siirtyisivät Pohjois-Savoon, tarkoittaisi se samalla, että edunvalvonnan vastinparit siirtyisivät sinne. Tällöin MTK-Etelä-Savo joutuisi tilanteeseen, jossa sen maakunnallisten vastinparien määrä kaksinkertaistuisi ja joutuisimme tekemään edunvalvontatyötä sekä Etelä-Savon että Pohjois-Savon suuntiin. MTK-Etelä-Savon henkilöstö koostuu yhdestä vakituisesta työntekijästä, jolloin on selvää, ettei tällainen tilanne ole käytännössä toimiva.

Edunvalvonnan näkökulmasta ongelmaksi muodostuu liiton rahoitus. MTK-Etelä-Savon toiminta perustuu käytännössä kokonaan liiton alueen yhdistysten maksamiin jäsenmaksuihin. Yhdistysten rahoitus taas tulee niiden jäseniltä eli maa- ja metsätalous- sekä maaseutuyrittäjiltä. Yhdistykset toimivat pääsääntöisesti kuntarakennetta vastaavasti. Kaupungeissa on kaksi yhdistystä niin Mikkelissä, Pieksämäellä kuin Savonlinnassa.

Pohjois-Savossa MTK:n edunvalvonnasta vastaa MTK-Pohjois-Savo, jonka kanssa teemme hyvää yhteistyötä. Emme voisi kuitenkaan jättää tehtäviämme sen hoidettavaksi, mikäli Savonlinnan seudun MTK-yhdistykset olisivat meidän jäseniämme ja sen jäseniltä kerätyt jäsenmaksut käytettäisiin MTK-Etelä-Savon toimintaan.

MTK:n sääntöjen mukaan yhdistys voi olla jäsenenä liitossa, jonka toiminta-alue on jonkin toisen maakunnan alueella. Käytännössä tämä ei kuitenkaan pidemmän päälle ole järkevää em. kuvatus tilanteen takia ja Savonlinnan seudun MTK-yhdistysten ja niiden jäsenten edun mukaista olisi siirtyä MTK-Pohjois-Savon jäseniksi. Samalla niiden alueelta saadut jäsenmaksut siirtyisivät MTK-Pohjois-Savolle. Tämä taas tarkoittaisi sitä, että MTK-Etelä-Savon saamat jäsenmaksut putoaisivat noin kolmanneksen, mikä ei enää mahdollistaisi jäljelle jäävän Etelä-Savon maakunnan alueen edunvalvontaa nykyisessä mittakaavassa.

On myös huomioitava, että joissain asioissa maakunnat kilpailevat keskenään, kuten mm. erilaiset EU:n (ESR, EAKR ja maaseuturahasto) ja valtion rahoitusvälineet (mm. valtion budjetista osoitettava määrärahat). Tällöin liitto joutuisi erikoiseen tilanteeseen, mikäli se toimisi kahden maakunnan alueella. Tähän liittyy osaltaan myös vaalipiireissä tapahtuvat muutokset, mikä heijastuisi edunvalvontaan.

Mikäli Etelä-Savon maakunta supistuisi Savonlinnan seudun kuntien osalta tarkoittaisi se todennäköisesti jollain aikavälillä MTK-Etelä-Savon fuusioitumista johonkin naapuriliitoista. Tämän suunnan ratkaisee se, mitä kaikkea maakuntarakenteen muutoksesta seuraisi eli, mitä tapahtuu jäljelle jäävälle Etelä-Savon maakunnalle ja, mihin suuntiin sen yhteistyö hakeutuu.

Mikäli Etelä-Savon maakunta hajoaisi kokonaan ja sen kunnat hakeutuisivat eri maakuntiin (Savonlinnan seudun kunnat Pohjois-Savoon, muut Keski-Suomeen, Etelä-Karjalaan, Kymenlaaksoon, Hämeeseen ja Pohjois-Savoon) olisi todennäköisin lopputulema se, että MTK-Etelä-Savon alueen yhdistykset seuraisivat kuntia ja MTK-Etelä-Savon toiminta lopetettaisiin. MTK-lainen edunvalvonta jatkuisi, mutta Suomen kartalta katoaisi Etelä-Savon maakunnan lisäksi todennäköisesti muutkin eteläsavolaiset organisaatiot.

Maakuntajaon muutosten vaikutukset valtion aluehallinnon tehtävien ja palveluiden säilymiseen

Kaikista valtion tehtävistä on jo vuosien ajan käyty kiivasta kilpailua maakuntien välillä. Vahvimpia tässä kilpailussa ja sitä kautta useimmiten voittajia ovat suuret kaupungit. Mikäli Etelä-Savon maakunta supistuisi ja Pohjois-Savon maakunta vastaavasti kasvaisi, tarkoittaisi se varsin suurella todennäköisyydellä valtion toimien kiihtyvää siirtymistä Pohjois-Savon maakuntaan. Käytännössä tämä tarkoittaa tehtävien siirtymistä Kuopioon, koska Kuopio on keskeinen Pohjois-Savon maakunnan kehittämisen painopiste.

Käytäntö on osoittanut, mitä kauempana viranomaistoiminnot ovat sitä huonommin ne yleensä tuntevat paikallisia olosuhteita. Kuten edellä on kuvattu edunvalvontatyötä, se vaikeutuu, mitä kauempana edunvalvonnan vastinparit ovat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osalta on ensisijaisen tärkeää, että maakunnan koko väestön palvelut turvataan riittävän lähellä ja tarvittavassa laajuudessa kummassakin vaihtoehdossa. Tähän kuuluu myös työterveyshuollon palvelut.

Etelä-Savo on vahvaa kotieläintuotannon aluetta, mikä edellyttää myös ympäristöterveydenhuollon (eläinlääkintäpalvelut) ja maatalouslomituspalveluiden turvaamista ja edelleen kehittämistä.

Edellä esille nostettujen palvelujen osalta päätökset suurista muutoksista tulee perustua tietoon siitä, mitä eri vaihtoehdot tarkoittavat. Tällä hetkellä lausuntoa kirjoitettaessa ei ole tiedossa, mitä Savonlinnan seudun kuntien siirtyminen Pohjois-Savoon tulisi konkreettisesti vaikuttamaan näihin palveluihin.

Mikäli Savonlinnan seudun kunnat pysyvät Etelä-Savon maakunnassa, on luotava uusi ja nykyistä rakentavampi keskusteluyhteys maakunnassa toimivien sairaanhoitopiirien välille. Kuntalaisten edun mukaista on löytää ratkaisu sairaaloiden työnjaosta eikä ole epäselvää, etteikö se ole mahdollista, jos vain osapuolilta löytyy siihen tahtoa.

MTK-Etelä-Savon lausunto

MTK-Etelä-Savo ei ota kantaa siihen, mihin Savonlinnan seudun kuntien tulee suuntautua. Kunnat antavat itsenäiset lausunnot ja Suomen hallitus tekee niiden pohjalta esityksen eduskunnalle. Yhtä lailla kuin esityksen teossa otetaan huomioon Savonlinnan seudun kuntien lausunnot, tulee ottaa huomioon myös muiden Etelä-Savon ja Pohjois-Savon kuntien lausunnot. Tämän lisäksi painoarvoa on oltava maakunnallisten toimijoiden näkemyksillä, jotta hallituksen esitys ottaa huomioon päätöksen seuraukset mahdollisimman kattavasti.

Puhtaasti MTK-Etelä-Savon toiminnan näkökulmasta toteamme, että nykyinen maakuntarakenne pystyy sen turvaamaan. Mikäli Etelä-Savon maakunta menettää Savonlinnan seudun kunnat, tulee se merkittävästi heikentämään mahdollisuuksia tekemäämme edunvalvontatyöhön. Tämä tulee heijastumaan myös jäsentemme ja koko Etelä-Savon maakunnan asemaan.

MTK-Etelä-Savo

JOUNI PAUNONEN
Jouni Paunonen
puheenjohtaja

VESA KALLIO
Vesa Kallio
toiminnanjohtaja